

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGR PÁL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Ezt akartad-e — jóságos magyar nép?

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Nauheim, jul. 20.

Amit nem vallott be nálunk tud-
tommal semmiféle kormánynyilatkozat,
azt nyíltan megmondotta a császár a
bécsi birodalmi gyűlés tagjainak, kiket
az őz uralkodó saját szavai szerint az
ő trónusa köré gyűjtött, hogy kifejezze
nekik császári üdvözlét és szívből
köszöntse őket alkotmányos tevékeny-
ségük kezdetén.

En nagyon valószínűnek tartom,
hogy ez az „alkotmányos tevékenység”
olyan nemű lesz, mint volt az, amely
tevékenységgel a császár által igen ked-
velt Bienerth már nem bírt.

Egymás közt veszekedni, időnként
abban egyetérteni, hogy a magyart üs-
sék, a magyar ügyekhez durva kézzel
hozzá nyuljanak, képviselőházukban
rendreutásítás nélkül Magyarországot
sértegetessék. Ezután pedig mindenik párt
széies markát tartsa a kormány ele-
a azzal, hogy adjon ezt vagg amaszt, más-
különbén nem lesz béke, nem lesz
munka, nem lesz semmiből semmi!

Az ilyen fajtájú „alkotmányos tevé-
kenységre” készülődő és elkészült pár-
toknak az őz császár szépen, de kere-
ken megmondta, hogy pénz kell, sok
pénz kell. És „mert annyi kell, hogy
a fennálló adókból már nem telik, a
közvetlen és közvetett adók emelése
válik szükségessé.”

Ha Ausztriában nincs annyi pénz,
amennyi kell „a magasabb követelések
kielegítésére”, holt bizonyos, hogy Ma-
gyarországon sincs annyi pénz, amennyi
nálunk kell; mert azt Lukács László
sem hiszi, hogy Magyarország gazda-
gabb, mint Ausztria s itt többet jöve-
delmeznek a törvényes adók, mint ott.

Lukács László rendkívül körülte-
kintő és szűkmarku pénzügyminiszter.
Ezt nem itélőleg írom róla, sőt ellen-
kezőleg, bár azt sajnálom, hogy a
szűkmarkuság, ha a kellő időben való
nem költsében is megnyilvánul, nagyon
sokszor sokba kerül. Furcsa látvány
tehát, hogy ez a körültekintő pénzügy-
miniszter azonnal más színű szemüve-
get tesz fel, mihelyt a véderőreform
és a Dreadnought-mániáról beszél, mint
amilyent rendesen viselni szokott. Azon-
nal rózsaszínű üveggel nézi a ször-
nyűlködő ellenzékét s a borzongó adózó
polgárt.

Magyarországnak lesz pénze, mert
Lukács, a körültekintő, a szűkmarku
pénzügyminiszter mondja! Adná Isten,
de alig fogja adni!

És most az ódon Burg tróntermé-
ben az őz császár kissé előrehajolva,
de erős hangon olvasta a kijelentést,
„hogy új pénzügyi segélyforrások meg-
nyitása nélkülözhetetlen lett.”

A császár pedig jól tudja, hogy
mit mondott. Gautsch és társai szinte
jól tudják, hogy mit fogalmaztak uruk,
császáruk számára.

És te jóságos magyar nép! Te ró-
lad mégis az általa megválasztott kép-
viselőknél nagyobb része azt állítja,
hogy te erősen akartad, hogy oly nagy
hajók uszkáljanak idegen zászlót hordva
a tengereken, amilyeneknek a nevét
sem tudja a magyar ember kimondani,
ha sziz évig él is és amelyek ha betéved-
nének hozzánk egyetlen (s ez is két-
ségbe vont) kikötőnkbe, valósággal el-
állának azt; — — továbbá te jó magyar
népem erősen akartad azt is, hogy még
több katonát adhass a császárnak és
száz s egynehány millióval többet költ-
hess arra a hadseregére, amelyben ma-
gyar hazád haderejének nyomát sem
látod, magyar hazád zászlója alatt nem
állsz, magyar hazád cimere helyett két-
fejű sást viselsz fejedén és derekadon.

Lehetséges volna az, hogy te jó-
ságos magyar nép, ezt akartad?

De nem is komolyan kérdelem én
ezt tőled; hanem azt már komolyan
kérdem, hogy tudod-e azt, hogy ha
megszavazná a képviselőház azt a véd-
erőreformot, amelyet egy pár nap alatt
a nyakadra dobna, mint órási terhet
az általa megválasztott többség, ha
mi ellent nem állnánk, éppen úgy kel-
lene nálunk is új „segédforrásokat
nyitni”, mint ahogy tudatá a császár
az osztrákkal? Ez pedig annyit tenne,
hogy a te növekvő adód lenne az a
segédforrás, a forrás a te zsebedből
bugyogna s a te zsebedet nyitnák ki
még jobban, hogy a feneketlen hordóba
folyják a forrás.

Kérdelem tőled, erre szavaztál, mi-
kor s avazatoddal feltámasztottad a régi
rendszer és alkalmat és módot adtál
arra, hogy a te képviselőid nagy több-
sége politikai programja alapjául tegye
azt, hogy legyen nagyobb a hadsereg,
legyen nagyobb a költség, legyenek
nagy hadihajók, te pedig többet fizess
a haderőért, mely nem a tied és amely
hazád államiségének élő megtagadása?

Eszed ágában sem volt ilyesmire
szavazni; de mert nem gondoltad meg
eléggé azt, hogy miképpen szavazz és
nagyon sokan engedtek oly pernyi csá-
bitásoknak, amelyek a sárga földig le-
alacsonyítják az alkotmányos szavazati
jog értékét, most megfizeted majd an-
nak az árát, amit könnyelműen csele-
kedtél; és még az az irónia is szemedbe
fog vigyorogni, hogy a te nevedben és
a te akaratodra hivatkozva meg majd
103.000 ember helyett 170.000 ember
évenként katonának.

Azt mondják, hogy örülsz annak,
hogy majd 340.000 ember közül
240.000 ember három év helyett két
évig fog szolgálni, tehát 100.000 ember
két év alatt haza kerül. De józan ma-
gyar nép csakhamar megcsinálja a
maga számítását; meglátja és megérzi,
hogy akik eddig póttartalékba jutottak

és csak nyolc hétre vonultak be, azok
majd nyolc hét helyett két évig fognak
szolgálni. Ilyen legény pedig 50.000 van
évenként az országban.

Ne ámítsuk se magunkat, se sen-
kit. Ha az új adókról oly nyíltan be-
szélhetett trónusa magaslatáról az agg
császár, beszéljenek nyíltan magyar mi-
niszterei is a magyar királynak!

Városi közgyűlés.

Székelyudvarhely város képviselőtestü-
lete hétfőn délután rendes közgyűlést tartott,
a melyen a polgármester beszámolt a múlt
féléről összegyűjtött statisztikai adatokról.
Majd pedig nyári csemegeként megtoldotta azt
a törvényszéki palota, a vízvezeték és csa-
tornázás, a katonaság számának szaporítása
és a helypénz díjazás kérdéseinek történet
eddig lépések s azok eredménytelensé-
geinek ismertetésével.

Nagyon érdekes volt a polgármester ré-
széről a főispán iránt kifejezett imádkozás-
szerű dics-himnusz és az a bizó reménykedés,
mellyel a kormánytól a város egyik legfon-
tosabb kérdését: a vámtarifa ügyét majd
előre juttatja. Ez a magasztalás vajha lel-
kesedést öntene a nagyhatalmu főispán urba
és erős befolyását úgy a katonaság székely-
udvarhelyi szaporításánál, min, különö-
sen a vámtarifa miniszteri jóváhagyásánál
érvényesíthetné. Ilyen alakban a hatalmas-
kodását nemcsak szívesen látnók, hanem
azért a legteljesebb elismeréssel adóznánk.
Hiszen elvégre is ott van Dr Daniel Gábor
és Dr Helta Ferenc (Dr Kállay Tamást,
a munkapárti „kapitány”-t nem említve), kik
mindnyájan óriási befolyású emberek a jelen-
legi kormányban. Ha még ezekkel sem tudja
főispán a kormányban operálni s ilyen бага-
tell ügyeket még soronkívül is elintéztetni,
akkor a kormánykörökkel való rokonság, a
közérdek tekintetéből, nem sokat ér... Ne
csak mindig lefelé, hanem egyszer már fel-
felé is lássuk azt a nagy hatalmat! Hadd
boldoguljon ez a nyomorúsággal teljes város
polgársága... Az ellenzéki képviselőnek nem
lehet hivatása, hogy folytonosan a miniszterek
előszobáját bujja. Legtovább ha azt látja
hogy a város oly égetően sürgős ügyét immel-
ámmal intézik, az illetékes minisztereket
meginterpellálja. Ne igyekezzék tehát a pol-
gármester ur csupa kedveskedésből az ellen-
zéki képviselő nyakába varrni a vámtarifa
kérdését is. E helyett a polgármester ur jó
maga is keljen utra s a nagy befolyású mun-
kapárti fővezérekkel felfegyverkezve, igye-
kezzék most melegiben döntő csatát nyerni.
De siessen, mert — a mint a politikai ég-
boltozat mutatja — a munkapárti aratás
erősen kétséges. Ellenzéki oldalról jövő jég-
verésre van kilátás. S ha ezt meg nem előzi,
ujabb három év múlva is kesereghet a vá-
mtarifa miniszteri jóvá nem hagyása felett...

Különbén a polgármesteri jelentést egy-
szerűen tudomásul vették. Csapán Szabó
István tette szóvá a szombafalvavárosrészi
átjárók öszre várható mélyeséges sártengerét
valamint azt, hogy a városrészt egyes épü-
leteinek vízlevezető csatornái, lepton-nyomon
zuhanyként öntik az esővizet a járó-kelők
nyakába. A polgármester ezt tudomásul vette,

s a kényszerű fürdő áldásaitól való megszabadítás iránt, a rendőrkapitányságot megkeresi. Az átjárókról is majd gondoskodik.

Az igazságügyi új palota felépítése ügyben az állammal tervezett telekesere szerződését 30 nap múlva összehívandó közgyűlés elé terjesztik.

A járványkórház tervezetét és költségvetését a közgyűlés elfogadta s a telekvételre nézve a községi törvény 110. § a értelmében 30 nap múlva összehívandó újabb közgyűlés határoz. A járványkórházat a katonai gyakorlótérre feljáró ut mellé tervezték, telekvételárral együtt 17953 K 22 filler költséggel.

Egy új telep részére eladandó telek ügyét szintén 30 napos határidővel tárgyalásra kitűzték. E kérdésnél megfontolandó lenne, hogy a városnak nem volna-e előnyösebb a telket megtartani és amortizációs kölcsönrel a szükséges épületeket kiépíteni s azokat bérbe adni?

A villamos telephelyre vízzel való ellátását, valamint újabb 15,000 K forgó tőke adását Dr. Valentsik Ferenc orsz. képviselő és Dr. Sebesi János alispán felszólalása után, napirendről levették s a következő közgyűlésig leendő előkészítés végett, Dr. Pál Ernő tisztügyésznek kiadni határozták.

A vágóhídi kutat, 1500 K költséggel, villamos erőre fogják berendezni és 500 K-val az esőzés miatt beomlott elvezető csatornát kiépítik.

Harminckét darab próbakutat furtak a vízvezeték vizének kikutatására. Ezek közül egyet és pedig a legelső furást, jónak találta a vízépítési tanács (Vajjon, ha az első volt a jó, minek furtak ehhez 34 rosszat!? Szedőgyerek.) Ennek megépítését határozta el most a közgyűlés; elfogadván Cseh Ágoston segesvári vízmester 2659 K-ás ajánlatát.

Mikor pedig mind ezeket elhatározta a közgyűlés, a polgármester 141,000 K-ás kölcsön felvételét hozta javaslatba. Dr. Valentsik Ferenc meggyőző érvekkel kimutatta, hogy a polgármester éppen kétszáz ezer koronával javasol több kölcsönt, mint a mennyire a városnak ezidő szerint szüksége van. Ezt ő nem szavazza meg, mert a törvényszéki épület átvételére mostanában sor nem kerül és így a városnak nincs érdekében, hogy kölcsönvett pénzt helyezzen el betétként. Erre aztán a képviselőtestület a százezer koronát lefujta és csak 41,000 K-ás kölcsön felvételére adott a polgármesternek engedélyt. E tárgyban a nagyobb bankoktól ajánlatot fognak bekérni s a melyik előnyösebben ajánlkozik, attól vesz kölcsönt a város.

Ezután az egyes alapok múlt évi zárszámadásait fogadta el a közgyűlés s a Dósa Aladár telekkönyvvezetővel kötött adás-vevési szerződést újabb 30 napra kitűzték tárgyalásra.

Vass Ferenc kérése alapján a közgyűlés kimondotta, hogy harmadik kéményseprő kerület létesítését szükségesnek tartja. Utasította a polgármestert, hogy a szabályrendelet ilyen értelmű módosítása iránt tegyen előterjesztést.

Simó Dénes rendőrnek 3 havi szabadságot és Kassay F. Pál városi állatorvosnak tanulmányai folytatására két havi szabadságidőt engedélyeztek. Az utóbbinak önként felajánlott ama kijelentését, hogy egy hónapig saját költségén gondoskodik a helyettesítéséről, a közgyűlés elfogadta. A másik hónapi helyettesítésről a város tanácsa intézkedik.

Csipős tanácsi határozati javaslat következett ezután. Arról volt szó, hogy Kovács Imre és Ilyés Máté hivatalszolgák éppen a rendőrlégénység újévi felcsillagozásának ötletéből, tekintettel arra, hogy huzamos idő óta állanak ők is a város szolgálatában, altisztekké leendő előléptetésüket kérelmezték. Erre a tanács nyári jókedvében olyan javaslatot tett, amely határozottan a hivatalos komolyság rovására írható. És változatlanul helyre gyűlnek össze és szerfölt veszedel-

elfogadását csupán annak lehet tulajdonítani, hogy hirtelenében maga a képviselőtestület sem gondolt arra, hogy határoz tával két régi, sok oldalú tevékenységű, állandóan kezelőtisztviselői munkakört betöltő embert vádol meg olyasmivel, ami tulajdonképpen egyiknek sem jutott eszébe akkor, midőn tisztelt-teljes kérelemmel fordult a nemes tanácshoz. Az, hogy a büszkes magatartású hivatalszolgák megérdemelt előléptetésben részesüljenek és altiszti címet kapjanak: „címkórság”-hoz vezető jelenségnek nem minősíthető. Az pedig, hogy eddigi „teendőiket méltóságukon alólinak tartanak végezni”, semmivel nem indokolható csipkelődésnek inkább beillik, mint komoly határozatnak. Hiszen az illetők 26 év óta szolgálnak és az alatt még csak dorgálásban sem részesültek, mert arra okot nem szolgáltatnak. Elvégre az, hogy a hivatalszolgák vagy bármi néven nevezendő városi alkalmazottak, sőt maguk a tisztviselők is, kötelességeiket pontos lelkiismeretességgel véghez, nem pusztán a címtől függ. Mert hát lehetnek és vannak is a hivatalszolgáknál sokkal magasabb című urak, akik gyakran díjnoki, sőt hivatalszolgai munkakört is önként betöltenek anélkül, hogy méltóságukon csorba esnék.

Ezeket figyelembe véve, csak véletlenséggnek tekintjük a képviselőtestület hozzájárulását, mellyel a tanács javaslatát elfogadta és határozatként kerül az a város jegyzőkönyvébe.

A Mária Valeria alap zárszámadásának elfogadása után, Szabó Domokos városgazdának újabb kétheti szabadságot engedélyezett a közgyűlés.

A züllésnek indult fiatal koruk felett való felügyelet gyakorlására Székelyudvarhely város területére Soó Gáspár nyug. főgimnáziumi igazgatót küldötte ki maga részéről a képviselőtestület.

Több tárgy nem lévén, a közgyűlés véget ért azzal, hogy a jegyzőkönyv hitelesítése ma (csütörtökön) d. e. 11 órakor tartandó folytatolagos közgyűlésen történik.

Régi levelekből.

II

A fejedelem esküvőjének, gyermeke születésének, vagy keresztelésének ünnepélye alkalmára minden egyes székely gazda egy tallért és egy ökröt fizetett. Hajdan körülbelül 30 ezer volt ilyen, ma már, alig megyen a számuk 15 ezerre.

Ezekből véleményem a következő:

Mint hogy ez a faj nagyon lázongó természetű, hitvány és követelő, ne tartsa meg ő felsége régi szabadságában. Mivel fegyverrel veretett le, el kell nyomni és inkább olyan régebbi nemesek szolgasága alá vetni, a kik erre érdemeket szereztek, vagy pedig ő felsége váraiban és bányáinál munkára kényszeríteni. A fejedelemnek ugyanis Csikszékben kitűnő és jövedelmező vasbányái vannak, melyek Mihály vajda alatt, ki szabadságuktól megfosztotta, szétdulattak, holott azelőtt mivelniök kellett a fejedelem számára.

És hogy annál biztosabban lehessen őket szolgaságban tartani, helyre kell állítani a Városládván és Udvarhelyt (varosi et Udvarhely) a székelyek által közelebből leégetett két várat, melyet hajdan a fejedelmek éppen a székelyek fékentarthatása végett emeltek a székely földön. (Székely támad és székely bánja két vár.) Ezen két vár nagyon sokat ér hűséges kapitányok kezében úgy a székelyek, mint két Oláhország ellen.

Gyakran megtörtént ugyanis régebben, hogy különféle okok miatt a fejedelem elébe idézettek kiszöktek és mind a két Oláhországból a fejedelmek velük betörtek Erdélybe s kincsekkel megrakodva tértek vissza.

A fejedelem ellen való lázadás alkalmával a székelyek otthonaikból kimenne, egy-egy helyre gyűlnek össze és szerfölt veszedel-

mések a fejedelemre nézve. Ilyen veszélyek ellenében nagyon jó menedék ez a két vár hűséges emberekkel, mert akik hívek maradnak, vissza térhetnek ide. Nem szegi meg fogadalmát ő felsége, ha egy ilyen harcias népet elpusztít, mert csak ily módon tarthatja meg Erdélyt.

Vannak néhányan a székelyek között, kiket a fejedelmek hűséges embereiknek ajánlatára a földmivelők közül kiemeltek és nemes levéllel jutalmaztak. Ezek szükség esetén lóval és fegyverrel vagy az őrhelyekre, vagy a táborba siettek az ellenség ellen küzdeni. Ilyen van egy néhány ezer s vagy néhány száz kiválasztott dárdás. Ők főfőnek nevezik. Van egy szék, melyet Aranyosszéknek neveznek. Ennek a lakosai állandó hűségük miatt meghagytak szabadságaikban.

Vallásukra nézve különbözők. A legelőbben katolikusok, kálvinisták, szombatosok, unitáriusok. Kényszer útján mostanság könnyen áttérhetnek a katolikus egyházba. Több katolikus pap van most is és még több helyen kell ilyeneket elhelyezni. Csikszékben egy zárdá van a (monasterium), hol most is vannak ferenczrendű szerzetesek, kik iránt a székelyek nagyon adakozók. Segélyezze ő felsége, hogy minél több tagot vehessenek föl. Ezen zárdából a szerzetesek a székely földön szét járván a szentségekkel, a népet edesgessék.

A magyaroknak szétszórtan az egész országban kilenc vármegyéjük volt. („Hungari sparsi per totam Provinciam novem habebant Comitatus.”) Kolozsmegye, Tordamegye, Fehérmegye, Kisküküllőmegye, Doboka-, Belsőszolnok-, Hunyad-, (S)zaránd-, Krásznamégye.

Ezen vármegyék nemesei Magyarország törvényei szerint éltek, bizonyos változtatásokkal az elszakadás óta. Ügyeiket a megye főispánjának jelenében intézték el, s ha valamelyik felnek nem tetszett az ítélet, megfeleltette a fejedelmi táblához (talán a királyi tábla?), hol a tanácsosok szokták fölül vizsgálni.

Békés időben a nemesek közösen adóztak a végvárok őrségének tartására. Körülbelül két vagy három ezer lovas és gyalogos őrőst tartottak. Azután a fejedelem számára évenként kapu szám szerint (numero et ratione portarum) bizonyos összeget. A kapukat (telkeket) évenként kiküldött biztosok összeírták, mert számuk időnkint változott. Kevesbedett ugyanis zsarnok települők, vagy kóbor katonák miatt, de égés és halálozás miatt is. Körülbelül 50 ezer kapuszám volt, melyek után a nemesek a fejedelem kérésére többet vagy kevesebbet összeszedtek. Most minden egyes kapu után két és fél tallért, régebben háromat. Mihály vajda az én időmben 6 tallért vett. Innen megítélheti felséged, hogy ha Mihály vajda oly rövid idő alatt annyit kiszorított, felséged is kiszoríthat.

Tehát így Erdély fejedelmei kétszáz ezer tallért kaptak alattvalóiktól azok védelmére.

Háborus időben szívesen összeszedtek minden egyes kapu után három vagy négy tallért. Minden 10 ház után egy lovas és három ház után egy gyalogos katonát a fejedelemnek a haza védelmére, vagy ha szükséges volt fejenként fegyvert fogtak. Táborozás alkalmával úgy benn a hazában, mint azon kívül bizonyos díjat kaptak.

Vallásukra nézve csaknem valamennyien unitáriusok és kálvinisták, a kik ezen válságos időkben (tempore fatali) igen könnyű szerrel visszatéríthetők a katolikus vallásra.

Csak színlelje felséged (Majestas sua simulet), hogy igen nehezen fogadja kegyelmébe. A unitáriusok egyházai zárassanak be és egyházi emberei fejvesztés terbe alatt különíttessenek el a katolikusoktól, hogy áttérjenek.

Aki engedelmesebbnek mutatkozik, azt könnyebben fogadja kegyelmébe; a ki vonakodik, azzal keményebben kell elbánni.

A felség váraiból a mely ja ak és jövedelmek el lettek idegenítve, azok a régi urbariumok szerint, melyek részben még föltalálhatók Erdélyben, szereztessenek vissza.

Hasonlóan vissza veendők az unitáriusoktól a régi rendszerű tizedek és mindazon jövedelmek, melyeket a katolikus fejedelmek esküjük szerint nekik adományoztak. A fejedelmek esküjének megerősítése, mint szintén az ők javára (t. i. az unitáriusok javára) hozott minden törvény töröltessék el. Így vélem én ezt elintézendőnek csupán ő felsége iránti buzgalomból és így kell eljárni ő felsége nevében a biztosoknak ha buzgók akarnak lenni. Nem fenyeget semmifele újabb lázadás veszedelme, mert megvan törve már Torda, Deés, az unitáriusok két oszlopos városa, tűz által teljesen elpusztított. Új telepeket alapítani, vagy a menekülő gonosz unitáriusokat befogadni semmi féle föltétel alatt nem szabad. Még csak Kolozsváron van az unitáriusoknak egy fészke. Jóllehet ő felségének hűséget mutat, minden áron el kell törölni ezen átkozott felekezetet, a mit igen könnyen meg lehet tenni.

Mihály vajda, hogyha ő maga is és az ő nemesei is nem lettek volna erkölcstelenek (Michael vojvoda, si non ille, et sui Boeres fuissent moribus corrupti) Erdélynek valamennyi fejedelme elől elragadta volna a dicsőség ezen pálmáját.

Az ólahok szét vannak szórva az egész tartományban. Főleg a hegyes vidékeken laknak, s részint a fejedelmek, részint a nemesek alattvalói. Nem fizetnek tizedet a terményekből, csupán az állatokból. (pecorum omnis generis) Görögkeleti vallásuk. (Religione schismatici sunt) Idegen nyelvük miatt nehezen téríthetők a katolikus hitre. Hasznosak, mert mindenféle szolgálmányokra kényszerítetnek.

Gagyí Samu

HIREK.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a kötelességszerű jogos bírálatok nálunk megbecsülésben részesülnek;

mondják, hogy a köztéren állók a sajtó dicsérő nyilatkozatait nem kedvelik, a kritikát pedig nagy türelemmel fogadják;

mondják, hogy a miniszterelnök kereszturi követünket az obstrukció szétugratására nem szemelte ki;

mondják, hogy nálunk ezentúl a városi dobos kikiáltásai is „hivatalos titkot” nem kepeznek;

mondják, hogy a polgármester jövő évi újráválasztásának útjait nem egyengeti.

E hírek *valódiságáért* felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— A képviselőház szombati ülésén Andrassy Gyula gróf mondott erőteljes nagy beszédet a katonai javaslatok ellen. Ez a legnagyobb mértékben lesújtotta a kormánypárti többség nemzetellenes javaslatait. Tóth János, Apponyi Albert gróf után a 67-es Andrassy Gyula gróf is fényesen igazolta, hogy a mai átkos rendszer mellett, tökéletesen jogosult az ellenzék küzdelme, mely a katonai javaslatokat és így ezzel együtt a kormány megbuktatását feltétlenül maga után vonja. Hét-

főn Tisza István gróf próbálkozott szembe szállani a nemzeti jogokkal. De hiába erőlködött. Az igazságokat csúrní csavarni lehet, de megdöntenie nem sikerült. A mungók nagygúnyjából csupa vaktöltések puffogtak. Nagy volt a füst, de az ellenzéki álláspont, a magyar nemzeti jogok a napnál is fényesebb világításban maradtak. Belátták ezt már előre a mungók és Hazai Sámuel honvédelmi minisztert az Ischlben üdülő császárhoz szalasztottak nagy titokban, hogy valamelyes gyógyító flastromot kunyeráljanak a munkapárti sebekre. Ez a flastrom két törvényjavaslat képében már jelentkezik is a politikai láthatáron. Azonban mind hiába. Az ellenzéknek s vele a magyar nemzetnek még a bécsi örök üdvösséggel garnirozva sem kell az osztrák érdekeket szolgáló és a magyar jogokat elalkuvó katonai javaslat. Az ülések továbbra is talnyomó részben névszerinti szavazással folynak. Az országnak kára nincs, mert a képviselők saját szünidejüket áldozzák fel a hazáért. Ország-szerte rokonszeny, nagy érdeklődés kíséri a páratlan lelkesedéssel harcoló ellenzéki férfiak küzdelmét és még a legoptimistább mungók is teljes bizonyossággal meg vannak győződve, hogy a kormány hazafiatlan javaslataival együtt bukni fog.

— Anna bál. Homoród-fürdőn az évenkénti jóhírű Anna-bált szombaton, e hó 29-én fogják megtartani. Mult vasárnap sikerült kabaré volt és utána reggelig tartó tánc. A vendégek száma folyton növekedik.

— Az egyetemi ifjuság bálja — mint már jeleztük — július 2-án a Valter-féle nagyteremben lesz Székelykeresztúron. A mulatság iránt széleskörű az érdeklődés.

— Kereskedő- és iparossegéd a választók névjegyzékében. A kereskedő- és iparossegédek gazdai hatalom alatt nem állanak. A törvényes feltételek fenforgása esetén tehát a községi választók. névjegyzékébe felveendők. (Közigazgatási bíróság 3.152—1910. K. sz. határozata.)

— Komló-jelentés Saázból. E hó 21-ikéről vett jelentés szerint a komlók a folyton tartó szárazságot elég jól bírják. Egészségesek, szépen nőnek és dusan virágoznak. Mindazonáltal egész Ausztriában 25 százalékkal — jó időjárás mellett is — kevesebb mennyiségre van kilátás a tavalyinál. A magyarországi komlók ezzel szemben általában szebbek az ausztriai tartományok komlóinál. A mult évi készlet teljesen elfogyott és így jó árakra van kilátás.

— Táppénzek átruházása a munkaadókra. A munkaadó azon az alapon, hogy az alkalmazottaira nézve érvényes szolgálati és illetmény szabályzat szerint, az utóbbiak betegségeik esetében a munkaadóktól lakást és teljes ellátást igényelhetnek, az alkalmazottakat megillető táppénznek saját részére való kifizetését nem igényelheti. Szolgálati és illetmény szabályzatban foglalt olyan rendelkezés, mely szerint az alkalmazottak annak ellenében, hogy betegségeik esetében a munkaadótól lakást és teljes ellátást kapnak, az őket megillető táppénzről a munkaadó javára lemondanak, joghatállyal nem bír (állami munkásbiztosító hivatal 5623 számú határozata.)

— Fürdőzők tizenkét parancsolata. Bécs egyik nagy gyermekfürdjében, a gausehaufeli nagy fiúszodában minden kabinban szembe-
tűnő helyen a következő tizenkét fürdőszab-

bály olvasható: 1. Fürdjünk főleg napos időben. 2. Fürdjünk, ha teljesen jól érezzük magunkat. 3. Ne fürdjünk sem egész teli, sem egészen üres gyomorral. 4. Ne fürdjünk, ha ki vagyunk izzadva. 5. Mielőtt a vízbe lépsz, locsold meg fejedet és melledet vízzel. 6. A vízben lehetőleg mozogjunk állandóan. 7. A fürdés ne tartson tovább 10—15 percnél. 8. Ha kilépünk a vízből, használjunk hideg zuhanyt. 9. Zuhany után öltözködjünk azonnal. 10. Ezután tegyünk némi mozgást. 11. Együnk és igyunk valami keveset. 12. Végül tartsunk egy kis pihenőt.

NESTLÉ
gyermeklisztje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek, valamint
gyomorbadajosok

régbevált tápláléka
50 év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva
Tiszta alpesi tejet

tartalmaz:
1 doboz 1 kon. 80 fill.,
minden gyógyszerárban és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanott.

Uránia Székelymagyaroson.

Nyári forróságban, tikkasztó hőségben, amikor a tanügy munkásai boldog meglepéssel élvezik jól megérdemelt vakációjukat, a vármegyei tanítókból alakult Uránia társaság nem pihen, hanem rendre járva székelyfalvainkat, elismerésre méltó buzgalommal tartja ma itt, holnap másutt szórakoztató, ismeretterjesztő előadásait.

E hónap 20-án Székelymagyaroson jelent meg a társulat s kedvező idő lévén, a szabadban tartotta meg — késő éjjeli órákba benyúló — két előadását. Mindkét előadáshoz Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő, aki szervezte és vezeti állandóan a derék vállalkozást, továbbá Csánky József ipariskolai igazgató vetítették a képeket, melyek a csilagos éjszakában élénk intenzivitással hatottak az ottani új templom ragyogóan tiszta fehér falára.

Jelenvolt a község minden lakója, kik nagy érdeklődéssel és eleddig még sehol nem tapasztalt dicséretreméltó fegyelmelzettséggel hallgatták végig az előadásokat, melyeket Gál Imre és Gyerkes Mihály székelyudvarhelyi tanítók tartottak.

Mint rendesen, ez alkalommal is a gyümölcs műveléséről és értékesítéséről, továbbá az osztrák magyar monarchia véderejéről adtak elő hasznos tudnivalók igen jól sikerült képekkel illusztrálva az élénk előadásokat.

Bevezetésként és az előadások befejezésekor is Chalupka Rezső szólott a közönséghez, buzdítva őket az önművelésre, olvasgatásra, mely nélkül ma nincs senki részére fejlődés, haladás.

Itt említjük meg, hogy Gál Imre a várm. méhészegyesület agilis titkára, felhasználva az alkalmat, hogy a községben megjelent, az ottani nagyszámu méhészek előtt a délutáni órákban sikerült népszerű méhészeti előadást is tartott, gyakorlatilag is bemutattva az ide szükséges tudnivalókat.

FIGYELEM!

AIDA **VERGE** **et** **BLUE STAR** **CONTINENTAL**

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.
ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

PAPER BLUE STAR

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban gyári áron szállítanak **Betege Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

TALÁLÓS o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

mert néhány
APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember
mindenfélét állást
kinál vagy keres,
mindenfélét terményt
kinál vagy keres,
lakást
kinál vagy keres,
mindenfélét bútort
kinál vagy keres,
mindenfélét ipari cikket
kinál vagy keres,
a legkülönbözőbb
apróbb dolgokat
kinálja vagy keresi,
mely csak APRÓ költséget bír el
Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról,

hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálást** és **kereslet** nagyarányu forgalmát.
Azért ne tessék habozni
a mikor csak a legesekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.
Apró a hirdetés,
apró a költség!

Síremlékek és lépcsőkövek

Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton kőfaragómester
üzletében kaphatók a legjutányosabban. Elvállal egyéb építéshez való munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízatásból
azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken
mint vevő résztvesz.
Arany, brilliáns ékszerek, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvösmester
Kolozsvárt.
Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.
Sürgőnycim: Dietrich ékszerész Kolozsvár

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

az üzlet lelke
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát a Székely-Udvarhely-ben.

NIGRIN
(Fernolent)
a legjobb cipőkrém
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállításon
arany éremmel kitüntetve

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészt ettől függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebbíti **Dolinay Gyula** főszerkesztő „Lányok Lapja” mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziasan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámmal a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja” kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 24.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalett-modelt közül a **BUDAPESTI BAZÁR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatványszámmal küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-utca 22. (Budapesti Bazár-ház.)

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

**Kész blousok és gyermekruhák.
Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.**

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta, 48 as függetlenségi lap, Udvarhely egyjelegterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leведpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rakára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevasárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltökök, itatódeszkák, olaj-szifetek minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtinttartók, disztinttartók, tollallványok, szivacs-eszecsze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, képesok stb.

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leведpapirok, vonalzott és rovas papírok, rajzpapirok, írógeppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden súlyban. Hangjegypapirok. Sorvezetők.

Írók, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szepírási és rendezési minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bortárcák, pénzes-érszönyvek okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszáraz, disztollszáraz. Írók, fekete, színe. Írók, notes-írók, csavarírók (crayonok), zsebírók, csavaríróbetétek, íróvédők, író-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlázó kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, végy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és o. rínák. Monogramok fehérnemű és leведpapijelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és nevelő-íratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.